

# **“ Visbestand in het Groot- en Klein Wachtbekken van de Zuunbeek te Sint-Pieters-Leeuw anno 2026 “**

## **1. Inleiding**

Het Groot Wachtbekken is tussen 1972 tot 1975 uitgegraven en heeft een oppervlakte van 4 ha en maximale diepte van één meter. De oevers van het water zijn begroeid met riet en gras.

Bij hoge waterstanden in de Zuunbeek ontstaat er een directe verbinding met het wachtbekken. In 2020 is het Groot Wachtbekken heringericht, wat inhoudt dat hier slib van de bodem is verwijderd en er een eiland is aangelegd.

Voorafgaand aan deze slib verwijdering is er hier zoveel mogelijk vis weggevangen. Na de werkzaamheden zijn verschillende vissoorten weer geherintroduceerd.

Het Klein Wachtbekken is eveneens tussen 1972 tot 1975 uitgegraven en heeft een oppervlakte van 2 ha en maximale diepte van één meter. De oevers van het water zijn begroeid met riet en gras. Er zijn geen drijvende- of onderwaterplanten aanwezig.

Bij hoge waterstanden in de Zuunbeek ontstaat er een directe verbinding met het wachtbekken. In 2021 heeft er een slibruiming plaatsgevonden.

Bij deze herinrichting is tevens een eiland aangelegd. Na de werkzaamheden zijn verschillende vissoorten weer geherintroduceerd.

De bekkens zijn wel geschikt voor de hengelsport, met name voor de karpervissers en de witvisvissers.

In november 2023 is in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) een onderzoek uitgevoerd naar het visbestand in enkele wateren in de provincie Vlaams-Brabant.

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft VisAdvies BV opdracht verleend om onderzoek uit te voeren naar het visbestand.

[ Zie: Van Schaik, M. & H. Vis, 2024. Onderzoek naar het visbestand in de provincie Vlaams-Brabant, najaar 2023 VisAdvies BV, Nieuwegein. Projectnummer VA2023\_29, 27 pag.]

## **2. Visbestand**

Voor het presenteren van de bestandschattingen zijn de gevangen vissoorten ingedeeld in ecologische groepen en gilden.

De indeling in "ecologische groepen" wordt beschreven in het Handboek Hydrobiologie (Bijkerk *et al.*, 2014). De ecologische groepen zijn voornamelijk gebaseerd op voedselvoorkeur.

Dit hangt samen met de lengte van de vissoorten: kleine exemplaren benutten ander voedsel (bijvoorbeeld zoöplankton) dan grote exemplaren (die veelal macrofauna of kleine vissen eten). Voor snoek wijkt de indeling af van de overige vissoorten, omdat deze vooral uitgaat van de voorkeur van deze soort voor een bepaald type habitat.

Naast ecologische groepen zijn de vissoorten ingedeeld in "stromingsgilden" volgens FAME (Noble & Cowx, 2002). De afkorting FAME staat voor Fishbased Assessment Method for the Ecological status of European rivers.

De indeling in stromingsgilden is gebaseerd op de voorkeur van soorten voor stromend dan wel stilstaand water.

Er worden *drie stromingsgilden* onderscheiden:

- Eurytopen: soorten die geen specifieke voorkeur hebben voor stromend of stilstaand water;
- Limnofielen: soorten met een voorkeur voor stilstaand water;
- Rheofielen: soorten met een voorkeur voor stromend water.

## A) Groot Wachtbekken

### 1) Vissoortensamenstelling

De bemonsteringen zijn uitgevoerd op 14 november 2023.

Er zijn negen vissoorten aangetroffen (Zie: Tabel 3.1 in bijlage).

Baars, blankvoorn, gibel, karper en paling zijn de eurytope vissoorten. Bittervoorn en rietvoorn zijn de limnofiele vissoorten. Er zijn twee exoten gevangen, de blauwband en zonnebaars.

In Tabel 3.1 zijn achtereenvolgens de bestandschattingen weergegeven met betrekking tot de visbiomassa (kg/ha) en in aantal/ha. De visbiomassa wordt geschat op 242,5 kg/ha en de visdichtheid op 20 268 vissen/ha.

De visbiomassa bestaat voor 89% uit eurytope vissoorten, minder dan 1% uit limnofiele vissoorten en voor 10% uit exoten.

Op basis van gewicht wordt het visbestand gedomineerd door karper (57%). Op basis van aantallen wordt het visbestand gedomineerd door blauwband (80%) en karper (13%).

### 2) Vergelijking met eerdere onderzoeken

In het Groot Wachtbekken is drie keer eerder een visstandonderzoek uitgevoerd.

In 2002 is door het INBO het open water met fuiken bevist en de oever met een 5KW elektroapparaat (Thuyne & Breine, 2003). Met deze technieken kan geen bestandschatting worden gemaakt.

In 2013 is het open water bevist met de zegen en fuiken en de oever met een 5KW elektroapparaat (De Bruijn & Vis, 2014c).

In 2017 is er met de zegen en een 5 KW elektroapparaat gevist (Vis, 2018).

In Tabel 3.2 in bijlage is een overzicht gegeven van de aangetroffen vissoorten op het viswater in de verschillende onderzoeken.

Hierbij moet genoteerd worden dat het water in 2020 is heringericht, waardoor het water lastig te vergelijken is met de voorgaande bemonsteringen.

In 2002, 2013, 2017 en 2023 zijn respectievelijk 12, 14, 9 en 9 verschillende vissoorten aangetroffen.

In vergelijking tot 2017 zijn er in 2023 geen brasems aangetroffen. Wel is er in 2023 één soort in kleine hoeveelheden bij gekomen; zonnebaars. Er is dus een lichte verschuiving waar te nemen binnen de verschillende vissoorten.

Echter wanneer er naar de visbiomassa gekeken wordt, is een flinke daling te zien, te wijten aan de herinrichtingsmaatregelen. Waar de biomassa in 2017 nog geschat werd op 1 256 kg/ha, is dit in 2023 slechts 242,5 kg/ha. Deze daling in biomassa is bij alle gevangen soortgroepen waarneembaar, met uitzondering van rietvoorn, paling en zonnebaars. De biomassa paling is met 63,4 kg/ha nog het sterkst toegenomen in biomassa.

## B) **Klein Wachtbekken**

### 1) Vissoortensamenstelling

De bemonsteringen zijn uitgevoerd op 14 november 2023.

Er zijn 10 vissoorten aangetroffen.

Baars, blankvoorn, brasem, gibel, (spiegel)karper, en paling zijn de aangetroffen eurytope vissoorten. Bittervoorn en rietvoorn zijn de limnofiele vissoorten. De blauwband en zonnebaars zijn exoten.

In Tabel 3.4 in bijlage zijn achtereenvolgens de bestandschattingen weergegeven met betrekking tot de visbiomassa (kg/ha) en in aantal/ha. De visbiomassa wordt geschat op 186,1 kg/ha en de visdichtheid op 12 635 vissen/ha.

De visstand bestaat op basis van gewicht voor 84% uit eurytope vissoorten, voor 1% uit limnofiele vissoorten en voor 14% uit exoten.

Op basis van gewicht wordt het visbestand gedomineerd door karper (46%), paling (26%) en gibel (10%). Qua aantallen wordt het visbestand gedomineerd door blauwband (75%) en bittervoorn (9%).

## 2) Vergelijking met eerdere onderzoeken

In 2002, 2013, 2017 en 2023 zijn respectievelijk 9, 10, 9 en 10 verschillende vissoorten aangetroffen (Zie: Tabel 3.5 in bijlage).

In 2023 is voor het eerst brasem en zonnebaars waargenomen. Deze twee vissoorten waren voorheen nog niet eerder waargenomen in het Klein Wachtbekken.

Ten opzichte van 2017 is in 2023 geen snoekbaars aangetroffen.

De totale visbiomassa is in 2023 met meer dan 100 kg/ha afgenomen ten opzichte van de visbiomassa in 2017. Overal is een daling in biomassa te zien, uitgezonderd brasem, zonnebaars en paling.

Wolvertem, juni 2026

VERBEIREN Marc

## TABEL 3.1

tabel 3.1 Overzicht vissoortensamenstelling in het Groot Wachtbekken, per lengteklasse in kg/ha (boven) en aantal/ha (onder).

| kg/ha     |                     |      |        |       |       |      |        |      |
|-----------|---------------------|------|--------|-------|-------|------|--------|------|
| Gilde     | Soort               | 0+   | >0+-15 | 16-25 | 26-40 | >=41 | Totaal | %    |
| Eurytoop  | Baars               | <0,1 | 0,1    | 2,3   |       |      | 2,5    | 1%   |
|           | Blankvoorn          |      | 0,2    | 0,3   |       |      | 0,6    | 0%   |
|           | Giebel              | 0,4  | 3,3    | 2,2   | 5     |      | 10,9   | 4%   |
|           | Karper              | 44,9 |        | 44,6  | 2,3   | 47   | 138,8  | 57%  |
|           | Aal/Paling          |      |        |       | 0,7   | 62,8 | 63,4   | 26%  |
| Limnofiel | Bittervoorn         | <0,1 | 1      |       |       |      | 1      | 0%   |
|           | Rietvoorn/Ruisvoorn | <0,1 |        | 0,3   |       |      | 0,3    | 0%   |
| Exoot     | Zonnebaars          | <0,1 | 0,1    |       |       |      | 0,1    | 0%   |
|           | Blauwband           | 1,5  | 23,5   |       |       |      | 24,9   | 10%  |
| Totaal    |                     |      |        |       |       |      | 242,5  | 100% |

| aantal/ha |                     |      |        |       |       |      |        |      |
|-----------|---------------------|------|--------|-------|-------|------|--------|------|
| Gilde     | Soort               | 0+   | >0+-15 | 16-25 | 26-40 | >=41 | Totaal | %    |
| Eurytoop  | Baars               | 1    | 4      | 31    |       |      | 36     | 0%   |
|           | Blankvoorn          |      | 13     | 3     |       |      | 16     | 0%   |
|           | Giebel              | 95   | 301    | 14    | 11    |      | 421    | 2%   |
|           | Karper              | 2104 |        | 534   | 4     | 10   | 2652   | 13%  |
|           | Aal/Paling          |      |        |       | 8     | 150  | 159    | 1%   |
| Limnofiel | Bittervoorn         | 11   | 780    |       |       |      | 791    | 4%   |
|           | Rietvoorn/Ruisvoorn | 3    |        | 3     |       |      | 6      | 0%   |
| Exoot     | Zonnebaars          | 13   | 15     |       |       |      | 28     | 0%   |
|           | Blauwband           | 7606 | 8553   |       |       |      | 16159  | 80%  |
| Totaal    |                     |      |        |       |       |      | 20268  | 100% |

## TABEL 3.2

tabel 3.2 Biomassa en vissoortensamenstelling in het Groot Wachtbekken in 2002, 2013, 2017 en 2023.

| Gilde                          | Naam                      | 2002             | 2013 | 2017 | 2023  | 2002 | 2013 | 2017 | 2023 |
|--------------------------------|---------------------------|------------------|------|------|-------|------|------|------|------|
|                                |                           | Biomassa (kg/ha) |      |      |       | %    |      |      |      |
| Eurytoop                       | Baars                     | x                | 19   | 89   | 2,5   | x    | 6%   | 7%   | 1%   |
|                                | Brasem                    | x                | 1    | 3    |       | x    | 0%   | 0%   |      |
|                                | Blankvoorn                | x                | 9    | 1    | <1    | x    | 3%   | 0%   | 0%   |
|                                | Driedoornige Stekelbaars  | x                |      |      |       | x    |      |      |      |
|                                | Hybride                   |                  | 2    |      |       |      | 1%   |      |      |
|                                | Giebel                    | x                | 13   | 657  | 10,9  | x    | 4%   | 52%  | 4%   |
|                                | Karper                    | x                | 166  | 320  | 138,8 | x    | 54%  | 25%  | 57%  |
|                                | Kolblei                   | x                |      |      |       | x    |      |      |      |
|                                | Paling                    | x                | 73   | 20   | 63,4  | x    | 24%  | 2%   | 26%  |
|                                | Pos                       |                  | <1   |      |       |      | 0%   |      |      |
|                                | Snoek                     |                  | 8    |      |       |      | 3%   |      |      |
|                                | Tienddoornige stekelbaars | x                |      |      |       | x    |      |      |      |
| Limnofiel                      | Bittervoorn               |                  | 9    | 42   | 1     |      | 3%   | 3%   | 0%   |
|                                | Rietvoorn                 | x                | <1   | <1   | <1    | x    | 0%   | 0%   | 0%   |
|                                | Zeelt                     | x                | 1    |      |       | x    | 0%   |      |      |
| Rheofiel                       | Winde                     | x                | <1   |      |       | x    | 0%   |      |      |
| Exoot                          | Blauwband                 |                  | 2    | 119  | 24,9  |      | 1%   | 9%   | 10%  |
|                                | Zonnebaars                |                  |      |      | <1    |      |      |      | 0%   |
| Totaal                         |                           | Onb.             | 306  | 1256 | 242,5 | 0%   | 100% | 100% | 100% |
| Aantal soorten (excl. Hybride) |                           | 12               | 14   | 9    | 9     |      |      |      |      |

## TABEL 3.4

tabel 3.4 Bestandschatting van het Klein Wachtbekken per lengteklasse in kg/ha (boven) en aantal/ha (onder).

| kg/ha     |                     |      |        |       |       |      |        |      |
|-----------|---------------------|------|--------|-------|-------|------|--------|------|
| Gilde     | Soort               | 0+   | >0+-15 | 16-25 | 26-40 | >=41 | Totaal | %    |
| Eurytoop  | Baars               |      | 0,1    |       |       |      | 0,1    | 0%   |
|           | Brasem              | 0,1  |        |       |       |      | 0,1    | 0%   |
|           | Blankvoorn          | 0,1  | 0,3    |       |       |      | 0,4    | 0%   |
|           | Giebel              | 0,5  | 13,3   | 5,6   | 2     |      | 21,3   | 11%  |
|           | Karper              | 1,7  |        | 79,7  | 4,3   |      | 85,8   | 46%  |
|           | Spiegelkarper       |      |        |       | 1,4   |      | 1,4    | 1%   |
|           | Aal/Paling          |      |        |       |       | 47,7 | 47,7   | 26%  |
| Limnofiel | Bittervoorn         |      | 2      |       |       |      | 2      | 1%   |
|           | Rietvoorn/Ruisvoorn | <0,1 | 0,2    |       |       |      | 0,2    | 0%   |
| Exoot     | Blauwband           | 0,7  | 18,4   |       |       |      | 19,2   | 10%  |
|           | Zonnebaars          | <0,1 | 7,8    |       |       |      | 7,9    | 4%   |
| Totaal    |                     |      |        |       |       |      | 186,1  | 100% |

  

| aantal/ha |                     |      |        |       |       |      |        |      |
|-----------|---------------------|------|--------|-------|-------|------|--------|------|
| Gilde     | Soort               | 0+   | >0+-15 | 16-25 | 26-40 | >=41 | Totaal | %    |
| Eurytoop  | Baars               |      | 6      |       |       |      | 6      | 0%   |
|           | Brasem              | 45   |        |       |       |      | 45     | 0%   |
|           | Blankvoorn          | 34   | 23     |       |       |      | 57     | 0%   |
|           | Giebel              | 112  | 465    | 48    | 6     |      | 631    | 5%   |
|           | Karper              | 131  |        | 532   | 12    |      | 676    | 5%   |
|           | Spiegelkarper       |      |        |       | 6     |      | 6      | 0%   |
|           | Aal/Paling          |      |        |       |       | 102  | 102    | 1%   |
| Limnofiel | Bittervoorn         |      | 1107   |       |       |      | 1107   | 9%   |
|           | Rietvoorn/Ruisvoorn | 12   | 18     |       |       |      | 30     | 0%   |
| Exoot     | Blauwband           | 2393 | 7139   |       |       |      | 9533   | 75%  |
|           | Zonnebaars          | 35   | 407    |       |       |      | 442    | 3%   |
| Totaal    |                     |      |        |       |       |      | 12635  | 100% |

## TABEL 3.5

tabel 3.5 Biomassa en vissoortensamenstelling in het Klein Wachtbekken in 2002, 2013, 2017 en 2023.

| Gilde                          | Naam                      | 2002             | 2013 | 2017 | 2023  | 2002 | 2013 | 2017 | 2023 |
|--------------------------------|---------------------------|------------------|------|------|-------|------|------|------|------|
|                                |                           | Biomassa (kg/ha) |      |      |       | %    |      |      |      |
| Eurytoop                       | Baars                     |                  | 15   | 1    | <1    |      | 7%   | 0%   | 0%   |
|                                | Brasem                    |                  |      |      | <1    |      |      |      | 0%   |
|                                | Blankvoorn                |                  | 3    | <1   | <1    |      | 1%   | 0%   | 0%   |
|                                | Driedoornige Stekelbaars  | x                |      |      |       | x    |      |      |      |
|                                | Hybride                   |                  | <1   |      |       |      | 0%   |      |      |
|                                | Giebel                    | x                | 22   | 43   | 21,3  | x    | 10%  | 15%  | 11%  |
|                                | Karper                    | x                | 67   | 100  | 87,2  | x    | 31%  | 34%  | 47%  |
|                                | Paling                    | x                | 77   | 10   | 47,7  | x    | 35%  | 3%   | 26%  |
|                                | Snoek                     |                  | <1   |      |       |      | 0%   |      |      |
|                                | Snoekbaars                |                  |      | 83   |       |      | 0%   | 29%  |      |
| Limnofiel                      | Tienddoornige Stekelbaars | x                |      |      |       | x    | 0%   |      |      |
|                                | Bittervoorn               | x                | 33   | 3    | 2,0   | x    | 15%  | 1%   | 1%   |
|                                | Rietvoorn                 | x                | <1   | <1   | <1    | x    | 0%   | 0%   | 0%   |
| Rheofiel                       | Riviergrondel             |                  | <1   |      |       |      | 0%   |      |      |
|                                | Winde                     | x                | <1   |      |       | x    | 0%   |      |      |
| Exoot                          | Blauwband                 | x                |      | 47   | 19,2  | x    |      | 16%  | 10%  |
|                                | Zonnebaars                |                  |      |      | <1    |      |      |      | 0%   |
| Totaal                         |                           | Onb.             | 218  | 290  | 186,1 |      | 100% | 100% | 100% |
| Aantal soorten (excl. Hybride) |                           | 9                | 10   | 9    | 10    |      |      |      |      |